Programowanie obiektowe - Java

dla studentów II roku Wydziału Fizyki PW

Sławomir Ertman, 2014

Kontakt: e-mail: ertman@if.pw.edu.pl

Konsultacje: pn. 12.15-13, czw. 14.15-15 pok. 8A GF

Materiały z wykładu i instrukcje do laboratorium: http://www.pojava.fizyka.pw.edu.pl

Wykład – w programie 15 godzin, co dwa tygodnie

Laboratorium – co dwa tygodnie część A (7 ćwiczeń) i część B (projektowa)

Część A – dr inż. Daniel Budaszewski, mgr inż. Bartosz Maksiak, mgr inż. Daniel Wielanek, mgr.inż Krzysztof Dynowski

Część B – mgr inż. Jacek Bzdak, dr Sławomir Ertman

Podział na grupy i terminy Laboratorium na stronie:

http://www.if.pw.edu.pl/~labkomp/

Zasady zaliczania przedmiotu "Programowanie Obiektowe -Java" w roku akademickim 2012/2013

<u>Laboratorium</u> 7 ćwiczeń w środowisku Linux

Ocena z laboratorium jest średnią 7 ocen cząstkowych <u>oraz z jednego kolokwium</u> <u>sprawdzającego wiedzę teoretyczną (na ostatnich zajęciach)</u>.

Nieobecność nieusprawiedliwiona lub nieoddanie programu daje ocenę cząstkową 0. Nieobecności usprawiedliwione można odrobić w grupach równoległych.

Zadania w dwóch wersjach

- –<u>wersja podstawowa</u> (na ocenę max 3.5) powinna zrealizowana być w zasadzie w czasie zajęć laboratoryjnych .
- -<u>wersja pełna</u> (na ocenę 5) realizowana jest samodzielnie i zaliczana na początku następnych zajęć. (po dwóch tygodniach).

<u>Projekt</u> - zadanie realizowane zespołowo.

Ocena końcowa liczona będzie jako średnia ważona z laboratorium i projektu . Laboratorium - waga 2, projekt - waga 1

Uwaga1

Osoby, które potrafią programować w Java - po napisaniu programu sprawdzającego przedmiot mogą zaliczać na indywidualnych zasadach.

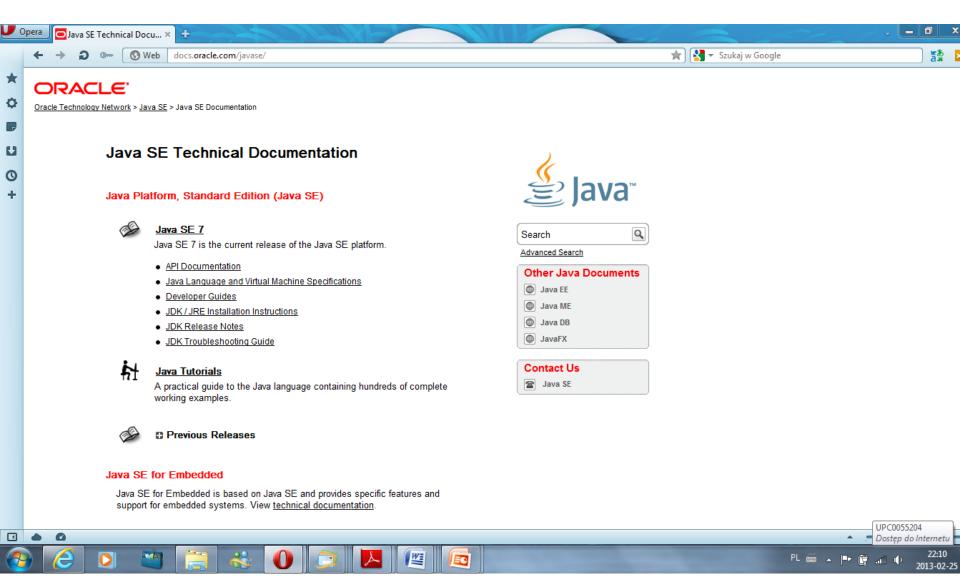
Uwaga2

Osoby, dla których programowanie "*nie jest powołanie życiowym*" mogą zaliczyć przedmiot pracując w zespole dwuosobowym (razem z kimś bardziej zaawansowanym w programowaniu) i pisząc dokładne sprawozdania do każdego z oddawanych programów. W takim trybie można otrzymać maksymalnie ocenę 3.0

Literatura

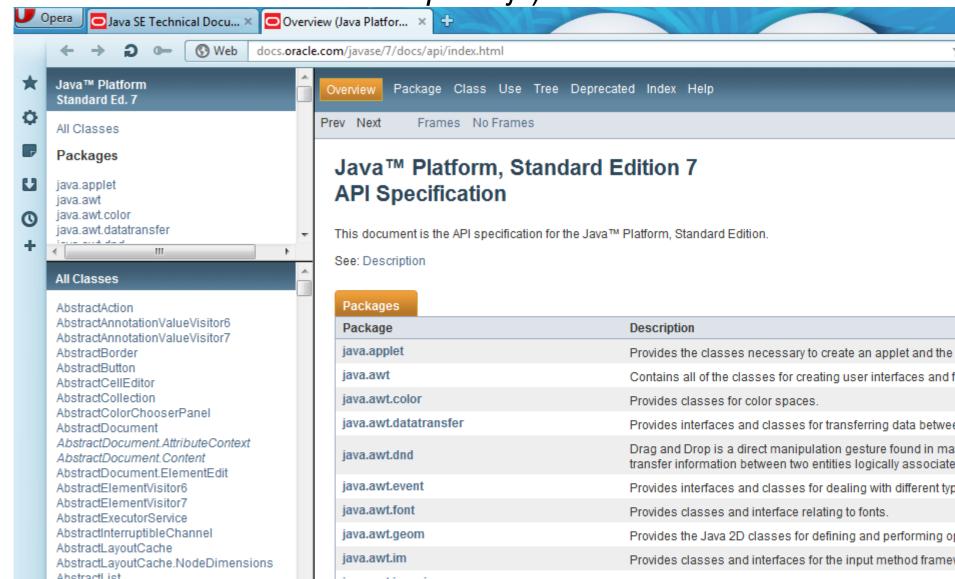
- "Java przewodnik dla początkujących", Herbert Schildt
- "Thinking in Java" Bruce Eckel
- "Java Receptury" Ian F. Darwin
- "Java ćwiczenia praktyczne" Marcin Lis
- "Java w zadaniach" Steve Potts
- "Java po C++" Jan Bielecki
- "Java 4 Swing" Jan Bielecki
- Dokumentacja JAVA

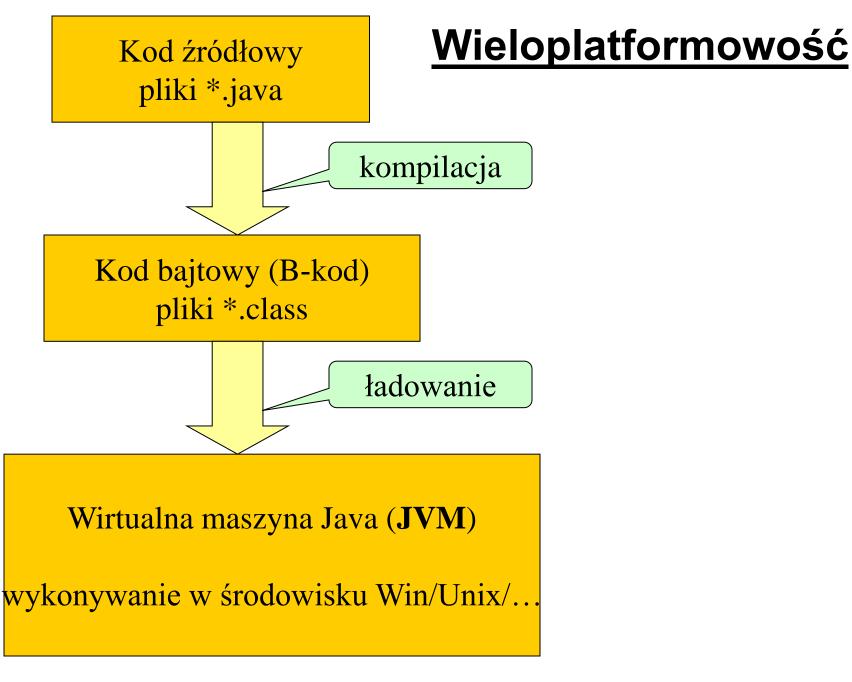
Dokumentacja on-line (javadoc): http://docs.oracle.com/javase/

API Documentation

(Application Programming Interface - interfejs programowania aplikacji)

Java jako uniwersalny język programowania

- składniowe podobieństwo do C/C++
- automatyczne odśmiecanie (ang. Garbage collector)
- brak arytmetyki wskaźnikowej.
- zamiast wskaźników referencje
- ścisła kontrola typów
- obsługa wyjątków
- wbudowane elementy współbieżności (tworzenie i synchronizacja wątków)
- obiektowość
- brak przeciążania operatorów
- przenośność "Write Once, Run Anywhere" (złośliwi mówią "Write Once, Debug Everywhere")

Edycje Java

Java Standard Edition (Java SE)

platforma przeznaczona dla zwykłych stacji roboczych, które w wiekszosci przypadków pracuja pod kontrola systemów: Linux, Solaris lub Windows. Jest to specyfikacja pozwalajaca na tworzenie aplikacji klienckich.

Java Enterprise Edition (Java EE)

platforma przeznaczona m.in. dla systemów rozproszonych, tj. swiadczacych usługi dla wielu uzytkowników. J2EE dostarcza narzedzi programistycznych do programowania po stronie serwera (np. serweryaplikacji).

Java Micro Edition (Java ME)

jest to zbiór technologii i specyfikacji wykorzystywanych przez małe urzadzenia, takie jak: pagery, telefony komórkowe i inne "małe" urzadzenia. J2ME wykorzystuje niektóre komponenty J2SE, takie jak mniejsza maszyna wirtualna i odchudzone API.

Edycje Java

- •JavaFX rodzina technologii i produktów firmy Sun Microsystems, przeznaczonych głównie do tworzenia Rich Internet Application. W chwili obecnej w skład JavaFX wchodzi język skryptowy JavaFX Script oraz system dla urządzeń mobilnych Java ME. Język JavaFX Script ma w założeniu stać sie konkurentem dla Adobe Flash i Flex, technologii AJAX oraz Microsoft Silverlight.
- inne...

Trzy najpopularniejsze rodzaje programów:

- aplikacja konsolowa samodzielny program pracujący w trybie konsolowym/tekstowym systemu operacyjnego,
- aplikacja graficzna samodzielny program pracujący w trybie graficznym (okienkowym)
- •aplet najczesciej nieduzy program napisany w jezyk Java i umieszczony na stronie HTML i uruchamiany wraz z nia przez przegladarke internetowa, obsługujaca jezyk Java.

Java - uniwersalne środowisko programowania w sieci (klient-serwer)

Java zawiera standardowe środki do tworzenia:

- apletów programy wykonywalne w środowisku przeglądarki umożliwiających:
 - interakcję z użytkownikiem w rozbudowanym
 GUI
 - transakcje klient-serwer, w tym poprzez JDBC
- **serwletów** obsługa transakcji po stronie serwera, Java Servlet Api

Java - uniwersalne środowisko programowania

 Łatwość tworzenia GUI (Graphical User Interphace):

AWT (ang. Abstract Windowing Toolkit), Swing, SWT,

- Duża liczba bibliotek np. JDBC API (ang. Java Database Connectivity), JSP, JMX, JNDI, JMF, JNI, J3D i wiele innych
- uniwersalne środowisko programowania multimediów

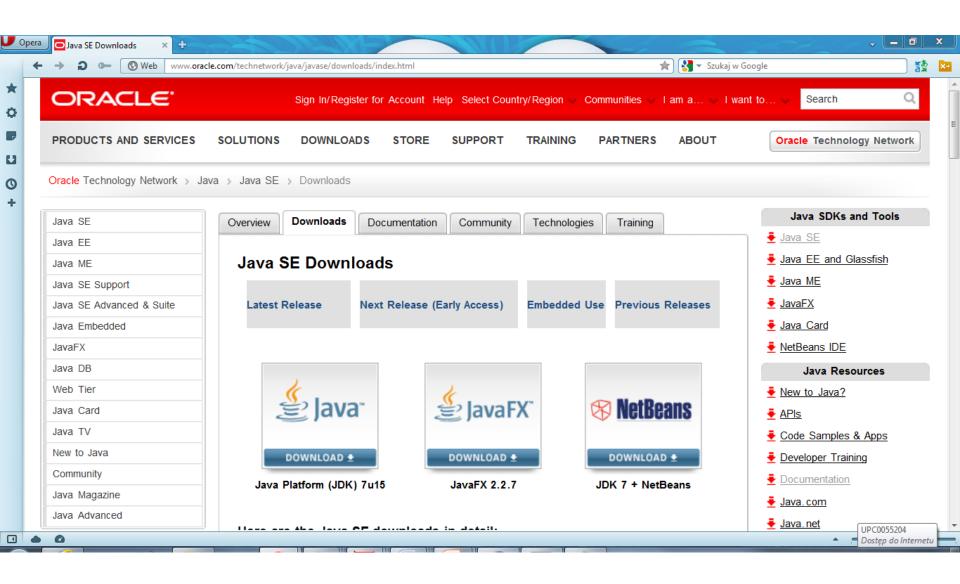
Java Development Kit (JDK)

JDK – narzędzia podstawowe

- java interpreter
- javac kompilator
- apt annotation processing tool
- javadoc
- appletviewer
- jar zarządca Java Archives (jars)
- jdb debugger
- javah narzędzie do tworzenia metod natywnych

Java Development Kit (JDK)

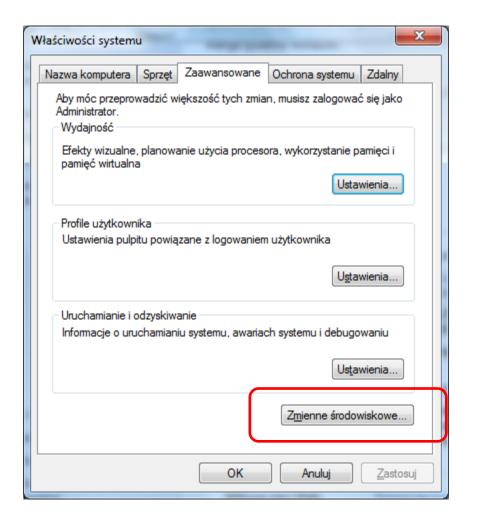
http://www.oracle.com/technetwork/java/javase/downloads/index.html

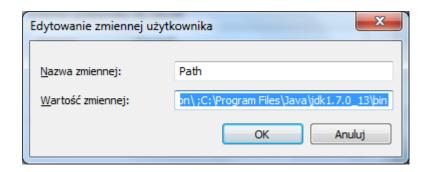

Najprostsza aplikacja

```
public class Hello
       public static void main(String[ ] args)
              System.out.println("Hello World!");
Klasa publiczna – plik powinien nazywać się tak samo jak klasa z
rozszerzeniem .java (Hello.java)
Kompilacja z linii poleceń: javac Hello.java
Uruchamianie: java Hello
```

Uwaga: aby pod Windows możliwe było stosowanie komend JDK trzeba do zmiennej systemowej PATH dodać katalog \bin z JDK (np. C:\Program Files\Java\jdk1.7.0_13\bin)

IDE - Integrated development environment (zintegrowane środowisko programowania)

IDE - aplikacja (lub zespół aplikacji - środowisko) służących do tworzenia, modyfikowania, testowania i konserwacji oprogramowania.

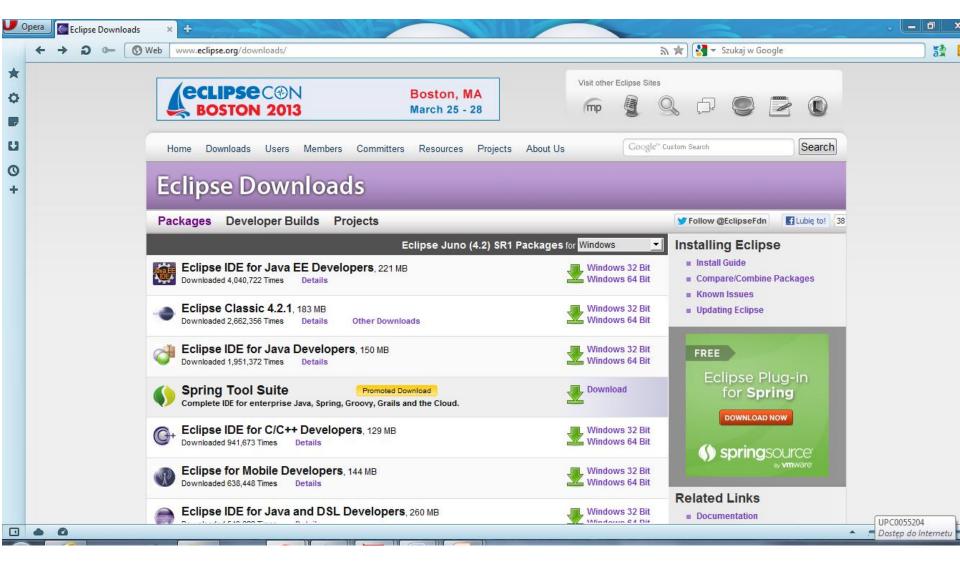
Aplikacje będące zintegrowanymi środowiskami programistycznymi charakteryzują się tym, że udostępniają złożoną, wieloraką funkcjonalność obejmującą edycję kodu źródłowego, kompilowanie kodu źródłowego, tworzenie zasobów programu (tzn. formatek / ekranów / okien dialogowych, menu, raportów, elementów graficznych takich jak ikony, obrazy itp.), tworzenie baz danych, komponentów i innych

IDE dla Javy

- Eclipse (http://www.eclipse.org)
- Netbeans (http://netbeans.org/),
- IntelliJ IDEA (http://www.jetbrains.com/idea/),
- Jcreator (http://www.jcreator.com/)
- . . .

Na laboratoriach używany będzie Eclipse

Eclipse – http://www.eclipse.org/downloads

Struktura programu:

```
package ... //deklaracja pakietu, opcjonalna ale zalecana
import ... // deklaracje importu
import ...
/** Komentarz dokumentacyjny */
// To jest klasa A
public class A
/* To jest
komentarz wielowierszowy
* /
class B
}//Koniec klasy B
```

Struktura programu:

```
Określenie pakietu, do którego należą klasy
package pl.mojastrona.mojpakiet;
                                                         zdefiniowane w tym pliku (opcjonalne...).
import javax.swing.*;
                                                      Zewnętrzne pakiety (lub pojedyncze klasy, nterfejsy),z
                                                      których korzystamy w naszym programie.
import java.awt.Container;
                                                      "odpowiednik" dyrektywy #include w C/C++.
class MojaKlasa extends Jframe
                                                     Deklaracja klasy rozszerzającej inną klasę (dziedziczenie
      public MojaKlasa()
                                        Konstruktor – taka sama nazwa jak klasa, może być kilka
                                        definicji konstruktorów dla jednej klasy, np.
                                        public MojaKlasa(int parametrPoczątkowy)
                                        Druga klasa, w której deklarowane są referencje do
class KlasaStartowa
                                        obiektów innej klasy, oraz tworzony jest nowy obiekt
                                        operator "new" + wywołanie konstruktora
      MojaKlasa ob1;
      MojaKlasa ob2 = new MojaKlasa();
      public static void main(String[] args)
                                         Metoda main klasy startowej – od niej rozpoczyna się
                                         uruchamianie programu
```

Tworzenie obiektów

```
NazwaKlasy zmienna; //deklaracja zmiennej/referencji
zmienna = new NazwaKlasy(argumenty_konstruktora);
//tworzenie nowego obiektu przypisanego do referencji
```

Przykład: (tworzenie obiektu klasy Rectangle):

```
Rectangle prostokat;
prostakat = new Rectangle(10,10,100,200);
```

Powyższy kod można uprościć, umieszczając deklarację zmiennej i tworzenie obiektu w jednej linii kodu:

```
NazwaKlasy zmienna = new NazwaKlasy(argumenty_konstruktora);
Przykład:
```

Rectangle prostokat = **new** Rectangle(10,10,100,200);

Jeśli obiekt jest potrzebny tylko po to, aby przekazać go do jakiejś metody, nie musimy tworzyć do niego referencji. W takich sytuacjach możliwe jest tworzenie nowego obiektu w trakcie wywoływania metody:

```
nazwaMetody( new NazwaKlasy(argumenty_konstruktora) );
```

ZAPAMIĘTAJ!

Obiekty w Javie zawsze tworzone są przy pomocy operatora **new** po którym następuje konstruktor (czyli nazwa klasy, której obiekt jest tworzony oraz lista argumentów w nawiasach).

Operator **new** rezerwuje pamięć dla nowego obiektu oraz wywołuje odpowiedni konstruktor (klasa może mieć więcej niż jeden konstruktor, o tym który zostanie wywołany decyduję zgodność listy argumentów).

Operator **new** zwraca referencję do nowo utworzonego obiektu.

Struktura klasy:

```
class NazwaKlasy {
  //deklaracje pól
   Typ pole1;
   Typ poleN;
   //deklaracje metod i konstruktora/ów
   Typ1 metoda1(lista-parametrów) {
       //treść/zawartość metody1
      return obiektTyp1;
   void metodaM(lista-parametrów) {
       //treść/zawartość metodyM
   NazwaKlasy(lista parametrów) {
       //treść/zawartość konstruktora
```

Nazwa klasy powinna "coś znaczyć".
 Pierwsza litera w nazwie klasy pisana jest wielka litera. Jeśli nazwa klasy składa sie z kilku słów to pisze sie je łącznie, każde słowo rozpoczynajac z wielkiej litery:

```
class MojaKlasa { ...
```

Metody i pola oraz nazwy referencji pisze się analogicznie, poza tym ze pierwsza litera jest mała (należy pamiętać, że język Java rozróżnia małe i wielkie litery):

```
class MojaKlasa{
   int mojaZmienna;
   void pobierzZmienna(int numerZmiennej){
     ...
}
```

```
Instrukcja złożona to ciąg instrukcji pomiędzy
nawiasami { ... }, nazywana blokiem instrukcji np.:
instrukcja_grupujaca //klasa, metoda, itp.
{
    ... //blok kodu
} //koniec instrukcja_grupujaca
```

Instrukcja grupująca (np. klasa, metoda, instrukcja sterująca, np. pętla) rozpoczyna blok kodu. Jeśli zadeklarujemy w bloku zmienna to będzie ona widoczna tylko w tym bloku. Po klamrze zamykającej nie trzeba stawiać średnika.

Istnieja kilka wariantów stawiania nawiasów {}:

```
while(i) {
}
while(i)
{
}
while(i)

{
}
while(i)

{
}
```

Wszystkie te są poprawne. Warto jednak wybrać jeden i konsekwentnie sie go trzymać. Warto również po otwarciu klamry od razu postawić klamrę zamykająca. Pozwoli to uniknąć wielu niepotrzebnych bledów.

Warto stosować nadmiarowości i dodatkowe separatory celem poprawienia czytelności kodu np.:

int
$$a = (c * 2) + (b / 3);$$

zamiast:

```
int a=c*2+b/3;
```

```
instrukcja_grupujaca
{
    instrukcje bloku...
}//koniec instrukcja_grupujaca
```

Kod po klamrze otwierającej umieszcza sie w nowej linii. Każda linia bloku jest przesunięta (wcięta) względem pierwszego znaku instrukcja_grupujaca o stała liczbę znaków. Blok kończy sie klamra zamykającą w nowej linii na wysokości pierwszego znaku instrukcji grupującej. Blok warto kończyć komentarzem umożliwiającym identyfikacje bloku zamykanego przez dana klamrę.

Ważnym elementem czytelnej konstrukcji kodu jest stosowanie komentarzy liniowych:

```
int i = 5; //komentarz pojedynczej linii
lub blokowych:
/*
blok komentarza:
druga linia komentarza
lub blokowych z dodatkowymi "gwiazdkami" *:
/*
* blok komentarza:
* druga linia komentarza
```

Typy proste JAVA

Nazwa typu	Liczba bajtów	Dopuszczalne wartości	Znaczenie	Przykłady literałów
byte	1	-128/+127	l. całkowita	1, 01, 0x01
short	2	-32768/+32767	l. całkowita	128, 0xFF
int	4	-2147483648/+2147483647	l. całkowita	32768, 0x1000
long	8	-9223372036854775808/+9223372036854775807	l. całkowita	3l(L), 21474836
float	4	-3.xE-38/(+3.xE+38)-1	l. rzeczywiste	3f, 3F, 3e(E)+10
double	8	-1.xE-30/(+1.xE+30)-1	l. rzeczywiste	0.3, 0.3d(D)
char	2	065556	znaki Unicodu	'a', \\u0013
boolean	1	true / false	wartości logiczne	true, false

Operatory

Operator	Znaczenie
+	Dodawanie
-	Odejmowanie
*	Mnożenie
1	Dzielenie
%	Reszta z dzielenia
١	Wynik dzielenia z resztą

Operator	Znaczenie
++	Inkrementacja - zwiększenie o 1
	Dekrementacja - zmniejszenie o 1

Operator	Znaczenie
П	Operacja v - LUB
&&	Operacja A - I
!	Operacja ~ - negacja
>	większy niż
<	mniejszy niż
>=	większy równy
¢	mniejszy równy
<u>!</u> =	różny od

Instrukcje sterujące są analogiczne do C:

```
if(warunek logiczny){
  //instrukcje wykonane jeżeli warunek jest PRAWDZIWY
if(warunek logiczny){
  //instrukcje wykonane jeżeli warunek jest PRAWDZIWY
else{
  //instrukcje wykonane jeżeli warunek jest FAŁSZYWY
```

Instrukcje "if" można zagłębiać lub dokonywać wielokrotnego wyboru:

```
if(warunek_logiczny1){
   if(warunek_logiczny2){
      //instrukcje wykonane jeżeli warunek2 jest PRAWDZIWY
  }
}
```

```
if(warunek_logiczny1){
    //instrukcje wykonane jeżeli warunek1 jest PRAWDZIWY
}
else if(warunek_logiczny2){
    //instrukcje wykonane jeżeli warunek2 jest PRAWDZIWY
}
else{
    //instrukcje wykonane jeżeli warunek1 i warunek 2 są FAŁSZYWE
}
```

Zamiast bloku "if-else" można użyć operatora trójargumentowego ?

```
zmienna = warunek ? wartosc_jak_prawda : wartosc_jak_falsz;
```

Co jest równoważne:

```
if(warunek){
    zmienna = wartosc_jak_prawda;
}
else{
    zmienna = wartosc_jak_falsz;
}
```

switch-case

```
switch ( key ) {
   case value1:
        // instrukcje dla key równego value1
        break;
   case value2:
        // instrukcje dla key równego value2
        break;
   default:
        break;
}
```

switch-case

```
int i = 0;
switch ( i ) {
    case 0:
        System.out.println(∅);
    case 1:
        System.out.println(1);
        break;
    default:
        System.out.println("default");
        break;
```

Brak "break" przy pierwszym warunku – wynikiem będzie wypisanie "0" i "1"

Pętla "for"

```
for(int i = 0; warunek; krok){
    //instrukcja
}
```

- Zmienną i nazywamy Indeksem Pętli
- Indeks może być dowolnym typem prostym poza boolean.
- Warunek może być dowolnym zdaniem logicznym, należy jednak zwrócić uwagę by nie była to tautologia. Otrzymamy wtedy pętle nieskończoną
- Krok pętli może być dowolny jednak tak samo jak w przypadku warunku trzeba uważać na zapętlenie się programu.

do/while

Obie te konstrukcje są bardzo podobne do siebie. Główna różnica polega na tym iż w pętli while warunek jest sprawdzany przed wykonaniem instrukcji, a w pętli do while po wykonaniu instrukcji. Oznacza to, że pętla do while wykona się co najmniej jeden raz niezależnie od warunku..

```
while(warunekLogiczny){
    //instrukcja
}
```

```
do{
    //instrukcja
}while(warunekLogiczny)
```

break/continue

Jeżeli chcemy przerwać wykonanie pętli jeżeli spełniony jest jakiś warunek to musimy użyć słowa break, a jeśli chcemy pominąć jakiś krok w pętli to musimy użyć słowa continue:

```
int i = 0;
while(true){
    if(i==5)
         break;
    System.out.println(i);
    i++;
}
```

```
for( int i = 0; i < 10; i++){
    if( i == 5 )
        continue;
    System.out.println(i);
}</pre>
```

typ łańcuchowy (String)

- zaimplementowano jako obiekt
- automatyczne konwersje z innych typów i łączenie
- znaki łańcuchów są indeksowane od 0
- znak nieistniejący to -1

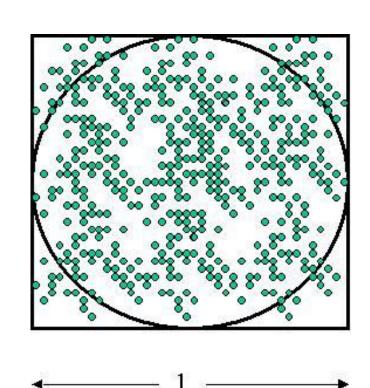
<u>operatory:</u> +, =, += mają specjalne znaczenie dla obiektów klasy String

```
String s1;
String s2=\'Ala \';
s1=s2+"ma Asa" // s1 będzie zawierać napis
"Ala ma Asa"
Z obiektami typu String można konkatenować liczby
towarzyszy temu niejawne wywołanie metody toString()
int k=1;
s1 = k+k+s2; // s1 będzie zawierać 2Ala
s1=s2+k+k; // s1 będzie zawierać Ala11
s1=s2+(k+k); // s1 będzie zawierać Ala2
```

typ łańcuchowy (String)

```
//Przykład użycia obiektów String
public class StringPrzyklad
   public static void main(String args[])
       String s1 = "Hello";
       String s2;
       s2 = s1;  //pełna kopia obiektu
       s1 = "World";
       System.out.println( "s1=" + s1 ); //s1=World
       System.out.println( "s2=" + s2 ); //s2=Hello
       s1 = 20+20+";
       s2 = (20==30)+"";
       System.out.println( "s1=" + s1 ); //s1=40
       System.out.println( "s2=" + s2 ); //s2=false
       System.out.println( s1.charAt(1) ); //0
       System.out.println( s1.charAt(2) );
       // java.lang.StringIndexOutOfBoundsException:
       // String index out of range: 2
```

Przykład – wykorzystanie metody Monte-Carlo do wyznaczenia liczby π

Pole kwadratu: l^2

Pole koła: $\pi \left(\frac{l}{2}\right)^2$

Losowanie N punktów, z czego M leży wewnątrz koła.

$$\frac{M}{N} = \frac{\pi}{4}$$

Przykład – wykorzystanie metody Monte-Carlo do wyznaczenia liczby π

```
class Monte Carlo {
    public static void main(String[] args) {
        double r1, r2;
        int i, m=0, n=10000;
        for (i=1; i<=n; i++){</pre>
           r1=Math.random()-0.5;
           r2=Math.random()-0.5;
           if (r1 *r1 + r2 *r2 <0.25) m++;
        System.out.println("PI oszacowane = " + 4.* (double) m/n);
        System.out.println("PI z Math.PI = " + Math.PI);
```

typ tablicowy

- Tablice w Javie są jednowymiarowe, ale mogą zawierać inne tablice.
- Przy definicji typu nie podaje się wielkości tablicy
- Każda tablica jest obiektem i ma zdefiniowane pole length o wartości równej liczbie elementów w tablicy
- Zadeklarowanie tablicy nie przydziela jej pamięci! Aby przydzielić pamięć należy użyć new
- Tablice są indeksowane wartościami typu int, stąd największa tablica ma 2147483647 elementów.

```
//przykłady deklaracji i tworzenia tablic
 int arr[];
 int [] arr;
                            //to samo co wyżej
 arr = new int[3];
 int arr[] = { 0, 0, 0 }; //równoważne
 int arr[][];
 arr[][] = new int[3][]; //powstaje tablica wektorów
 arr[0] = new int[5];  //pierwszy wektor
 arr[1] = new int[5];
 arr[2] = new int[5];  //ostatni wektor
 arr[][] = new int[10][];
 for (int i=0; i<10; i++)
     arr[i] = new int[i+1]; //tablica trójkatna
 arr[][] = { {1}, {0, 1}, {0, 0, 1} };
 arr[0] = null;
 arr[1] = new int[10];
 arr[2] = \{10, 10\};
```

Pakiety i JAR

- Pakiet zbiór powiązanych klas i interfejsów, który pozwala na kontrole dostępu i zapewnia hierarchiczny system nazewnictwa. Przykładami są: javax.swing, java.applet, java.io. ...
- JAR (Java Archive) archiwum Java, czyli plik zawierający skompresowane (ZIP) pliki klas i zasobów. Tworzy sie je za pomocą narzędzia jar wchodzącego w skład JDK. Z klas znajdujących sie w pliku .jar można korzystać, w tym uruchamiać aplikacje i aplety.

Pakiety – pełna lista standardowych pakietów w dokumentacji

Packages	
Package	Description
java.applet	Provides the classes necessary to create an applet and the classes an applet uses to communicate with its applet context.
java.awt	Contains all of the classes for creating user interfaces and for painting graphics and images.
java.awt.color	Provides classes for color spaces.
java.awt.datatransfer	Provides interfaces and classes for transferring data between and within applications.
java.awt.dnd	Drag and Drop is a direct manipulation gesture found in many Graphical User Interface systems that provides a mechanism to transfer information between two entities logically associated with presentation elements in the GUI.
java.awt.event	Provides interfaces and classes for dealing with different types of events fired by AWT components.
java.awt.font	Provides classes and interface relating to fonts.
java.awt.geom	Provides the Java 2D classes for defining and performing operations on objects related to two-dimensional geometry.
java.awt.im	Provides classes and interfaces for the input method framework.
java.awt.im.spi	Provides interfaces that enable the development of input methods that can be used with

Pakiety

- programy w Javie są złożone z zestawów pakietów, zawierających definicje klas i interfejsów
- typ zadeklarowany w pakiecie jest dostępny na zewnątrz pakietu tylko gdy został zadeklarowany jako publiczny (public)
- nazwa pakietu powinna być niepowtarzalna i jednocześnie określać jego charakter.
- zaleca się by określić kraj pochodzenia pakietu przez standardowe, dwuliterowe kody ISO, np..

```
pl.edu.pw.fizyka.pojava.wyklad com.sun.examples
```

- pakiet składa się z kompilowalnych plików, które automatycznie mają dostęp do wszystkich typów deklarowanych w pakiecie
- jeśli plik nie zawiera deklaracji pakietu to domyślnie należy do pakietu unnamed/default